

"Veiligheid begint bij respect"

Wie de voorbije dertig jaar actief was in de wereld van platte daken, is haar ongetwijfeld al eens tegengekomen. Op een werf, tijdens een expertise, op een studiedag of als docent voor een volle aula met architecten, ingenieurs en aannemers. Freya Michiels is al drie decennia een vertrouwd gezicht binnen Bureau Bouwtechniek en groeide uit tot één van de meest gerespecteerde stemmen op het vlak van daktechniek, renovatie en veiligheid. Als projectingenieur, veiligheidscoördinator en veelgevraagd spreker deelt ze haar expertise al jarenlang met de sector. Dat doet ze niet vanuit een ivoren toren, maar met beide voeten stevig op het dak.

Opvallend genoeg begon haar carrière helemaal niet vanuit een uitgesproken passie voor dakconstructies. Zoals zoveel jonge studenten wist ze na het middelbaar nog niet precies welke richting haar professionele leven zou uitgaan. Bouwkunde werd eerder een verstandige keuze dan een carrière-droom. "Ik twijfelde eigenlijk tussen industrieel ingenieur chemie en apotheker", vertelt ze. "Wiskunde was altijd mijn favoriete vak. Ik ben iemand die liever logisch redeneert dan dingen van buiten leert. Dat eendeloos blokken voor examens lag me totaal niet."

Die analytische manier van denken bleek uiteindelijk perfect aan te sluiten bij een ingenieursopleiding. Tijdens haar studies industrieel ingenieur bouwkunde kwam ze voor het eerst echt in contact met de wereld van de platte daken. Haar stage bracht haar bij Jan Moens, destijds nog verbonden aan AIB Vinçotte. Ook haar eindwerk draaide rond dakconstructies. Achteraf bekeken lijkt dat een logische eerste stap naar een loopbaan die volledig in het teken van de vijfde gevel zou staan, maar op dat moment zag ze dat zelf helemaal niet zo.

Na haar afstuderen liep haar carrière bovendien allesbehalve volgens een vooraf uitgestippeld plan. Toen ze haar eindwerk en de bijhorende maquette nog eens ging ophalen op school, kreeg ze onverwacht de vraag of ze niet meteen les wilde geven aan de opleiding bouwkunde. "Ik heb daar eigenlijk niet lang over nagedacht. Ze vroegen of ik de volgende dag kon beginnen en ik heb gewoon ja gezegd."

Van de aula naar het dak

Wat volgde waren twee bijzonder intensieve jaren. Het eerste jaar stond ze drie dagen per week voor de klas, terwijl ze de overige dagen zelf nog lessen volgde aan de universiteit en tegelijk de opleiding Preventieadviseur Niveau 1 afrondde. Avonden en weekends werden gevuld met studeren, lessen voorbereiden en examens afleggen. Het tweede jaar vulde ze haar tijd met labowerk. Het was een drukke periode, maar achteraf gezien vormde die de perfecte basis voor wat zou volgen. Intussen had Jan Moens beslist om zijn eigen studiebureau op te richten - Bu-

reau Bouwtechniek - en vroeg haar om als eerste medewerker mee te bouwen aan het jonge bedrijf. Dertig jaar later spreekt Freya nog altijd met zichtbaar respect over Jan.

"Ik ben Jan daar nog elke dag dankbaar voor. Hij geloofde in mij, terwijl ik dat niet deed."

Dat vertrouwen bleek meer dan terecht. Waar Bureau Bouwtechniek destijds bestond uit nauwelijks twee mensen, groeide het uit tot een multidisciplinair kenniscentrum dat vandaag tientallen ingenieurs, architecten en specialisten samenbrengt. Het bureau begeleidt projecten rond renovatie, restauratie, circulariteit, duurzaamheid, brandveiligheid, EPB, bouwknopen en uiteraard dakconstructies. Freya maakte die volledige evolutie vanop de eerste rij mee.

Toch vermoedt ze dat haar liefde voor platte daken misschien nog veel vroeger is ontstaan, zonder dat ze het toen zelf beseftte.

"Een plat dak krijg je nooit waterdicht."

Wanneer het gesprek over haar jeugd gaat, verschijnt spontaan een glimlach. Haar ouders woonden destijds in een opvallend moderne woning met een plat dak. Voor de omgeving was het een architecturaal buitenbeentje, maar het had één groot nadeel: bij stevige regenbuien verschenen geregeld emmers in huis. Haar vader probeerde het dak telkens opnieuw waterdicht te krijgen.

"Ik hoor hem nog altijd zeggen: een plat dak krijg je nooit waterdicht." Ze lacht.

"Ik was toen 6 jaar! Maar misschien is net daar mijn koppigheid ontstaan. Ik wilde bewijzen dat het wél kon."

Wie Freya kent, weet dat koppigheid bij haar vooral betekent dat ze zich vastbijt in problemen tot ze opgelost zijn. Dat verklaart wellicht ook waarom ze zich nooit tevredenstelde met oppervlakkige oplossingen. Ze wil begrijpen waarom iets fout loopt, niet alleen

vaststellen dát het fout loopt.

Die nieuwsgierigheid groeide al snel uit tot een brede technische expertise. Hoewel veiligheid vandaag vaak als eerste met haar naam wordt geassocieerd, ziet ze zichzelf allerminst als uitsluitend veiligheidscoördinator.

"Veiligheid is maar één onderdeel van mijn job. Uiteindelijk draait alles rond goed bouwen. Als een dak technisch niet klopt, krijg je vroeg of laat ook veiligheidsproblemen."

Dat brede perspectief typeert ook Bureau Bouwtechniek. Volgens Freya is het bureau de voorbije jaren steeds sterker geëvolueerd naar een partner die opdrachtgevers volledig begeleidt, van ontwerp tot uitvoering. Niet alleen de waterdichting wordt bekeken, maar ook duurzaamheid, detailleringen, brandveiligheid, circulariteit, materiaalkeuze en de uitvoerbaarheid op de werf.

"Je kunt vandaag geen goede dakdetails meer tekenen zonder rekening te houden met al die factoren. Alles hangt met elkaar samen."

Voorvechter tweelaags bitumineus dak

Ook de materiaalkeuze bekijkt ze op die manier. Ze steekt niet onder stoelen of banken dat haar persoonlijke voorkeur nog altijd uitgaat naar tweelaagse bitumineuze dakafdichtingen. Niet omdat andere systemen minderwaardig zouden zijn, maar omdat haar duizenden werfbezoeken en expertises haar geleerd hebben waar de grootste risico's zitten.

"Een dak blijft zelden onaangeroerd. Er komen later zonnepanelen op, technieken, onderhoudsploegen... Dan merk je dat een robuust tweelaags systeem vaak meer kan verdragen."

Dat betekent volgens haar allerminst dat EPDM, PVC of TPO of PMMA geen plaats hebben.

"Integendeel. Er zijn toepassingen waarbij die materialen gewoon de bes-

te keuze zijn. Wanneer het gewicht beperkt moet blijven of de architectuur daarom vraagt, moet je daar ook voor durven kiezen. Je moet niet verliefd worden op een materiaal, maar op de juiste oplossing."

Dat pragmatisme loopt als een rode draad door haar hele carrière.

Veiligheid troef

Wanneer het gesprek op veiligheid komt, verandert ook de toon. Niet omdat Freya er zwaarwichtig over doet, wel omdat het onderwerp haar zichtbaar raakt. Wie haar alleen kent als veiligheidscoördinator, zou kunnen denken dat ze vooral bezig is met regels, procedures en wetgeving. Niets is minder waar. Voor haar begint veiligheid veel vroeger. Bij respect. Respect voor het vak, voor de mensen op de werf en voor de verantwoordelijkheid die iedereen draagt.

"Ik ben absoluut niet iemand die elke regel blind gaat afdwingen", zegt ze. "Maar als een regel er is omdat hij mensenlevens beschermt, dan verwacht ik wel dat hij ook wordt toegepast."

Het is precies dat onderscheid dat haar aanpak typeert. Ze heeft weinig begrip voor bedrijven die veiligheid als uithangbord gebruiken, maar op de werf andere prioriteiten stellen zodra tijdsdruk of budget begint door te wegen. "Je kunt niet in elke presentatie vertellen hoe belangrijk veiligheid is om vervolgens weg te kijken wanneer iemand zonder valbeveiliging aan de dakrand staat."

Toch beschouwt ze zichzelf niet als de politieagent van de werf. Integendeel. Ze probeert mensen vooral bewust te maken van de risico's en hen mee te krijgen in een verhaal. Dat doet ze niet door met het vingertje te wijzen, maar door aanwezig te zijn tussen de mensen. Ze spreekt arbeiders aan, legt uit waarom bepaalde maatregelen noodzakelijk zijn en durft ook zelf de handen uit de mouwen te steken wanneer iets eenvoudig onmiddellijk veiliger kan worden gemaakt.

"Als ergens een losliggende kabel ligt waar iemand over kan struikelen, dan ga ik die niet demonstratief aanwijzen om daarna verder te wandelen. Dan leg ik die zelf even opzij. Niet omdat dat mijn taak is, maar omdat veiligheid een gedeelde verantwoordelijkheid is."

Die praktische ingesteldheid levert haar respect op. Niet omdat ze streng is, maar omdat mensen voelen dat haar opmerkingen nooit bedoeld zijn om iemand te kleineren. Misschien werd die overtuiging wel gevormd door een gebeurtenis die ze, dertig jaar later, nog altijd woord voor woord kan navertellen.

Bijzondere momenten

Tijdens één van haar eerste opdrachten als veiligheidscoördinator werkte een arbeider voortdurend zonder veiligheidsharnas. Meerdere keren sprak ze hem erop aan. Telkens opnieuw volgde dezelfde discussie. Tot ze hem enkele weken later opnieuw op de werf aantrof, deze keer mét harnas.

Waar velen opnieuw zouden benadrukken dat het eigenlijk vanzelfsprekend was, koos Freya voor een andere aanpak.

"Ik ben naar hem toegegaan en heb gewoon gezegd: 'Goed gedaan. Bedankt dat je vandaag je harnas draagt.'" De reactie verraste haar volledig. De man trok zijn werkhandschoenen uit, gaf haar een hand en zei: "Jij bent de eerste die ooit zegt dat ik iets goed doe."

Het lijkt een klein voorval, maar voor Freya werd het een kantelpunt in haar manier van communiceren.

"Dat heeft mij echt doen nadenken. We zijn in de bouw vaak heel snel om mensen terecht te wijzen wanneer iets fout loopt. Maar hoe vaak zeggen we dat iemand goed bezig is? Sindsdien probeer ik bewust ook positieve dingen te benoemen."

Het is een eenvoudige les die volgens haar veel verder reikt dan veiligheid alleen. Ze geldt evengoed voor werfleiders, collega's, kinderen of leiding-

geven. Wie mensen uitsluitend aanspreekt op fouten, krijgt zelden het beste uit hen naar boven. Wie ook waardering toont wanneer iets goed gebeurt, creëert betrokkenheid. Dat menselijke aspect loopt als een rode draad door haar carrière. Misschien verklaart het ook waarom ze, ondanks haar rol als controleur, zelden in een vijandige sfeer terechtkomt op een werf.

"Al wordt mijn directe aanpak natuurlijk niet altijd en overal door iedereen gewaardeerd. Maar ik zeg altijd tegen de mensen: ik ben niet meer dan jullie. Jullie hebben mij nodig, maar ik heb jullie ook nodig. We werken uiteindelijk allemaal aan hetzelfde project."

Dat klinkt vanzelfsprekend, maar in de praktijk maakt die houding een wereld van verschil. Volgens haar hangt de sfeer op een werf vaak af van de manier waarop projectleiders en werfleiders omgaan met hun mensen. Wanneer zij veiligheid ernstig nemen en hun medewerkers daarin ondersteunen, ontstaat bijna vanzelf een constructieve samenwerking. Wordt veiligheid daarentegen beschouwd als een lastige verplichting, dan voelt iedereen dat onmiddellijk.

Positieve evolutie op diverse vlakken

Tijdens haar loopbaan zag ze de sector op dat vlak gelukkig sterk veranderen. Vooral op grotere projecten is veiligheid vandaag veel professioneler georganiseerd dan dertig jaar geleden. Collectieve valbeveiliging, duidelijke procedures, opleidingen en een grotere veiligheidsbewustheid zijn intussen de norm geworden. Dat betekent niet dat alle problemen verdwenen zijn, nuanceert ze meteen.

"Op grote projecten zie je een enorme vooruitgang. Maar zodra je naar kleinere renovaties of particuliere werven kijkt, is er nog veel werk."

Ze hoeft daarvoor zelfs niet ver te zoeken. Vanuit haar eigen woning ziet ze geregeld renovaties waarbij stellingen

verkeerd worden opgebouwd of mensen zonder enige beveiliging op hoogte werken. Niet uit onwil, vermoedt ze, maar omdat controle en begeleiding op kleinere werven veel beperkter zijn. Ze roept overheid en regering dan ook op om hier verandering in te brengen.

Toch wil ze vooral de positieve evolutie benadrukken. Niet alleen veiligheid is veranderd. Ook de volledige dakensector professionaliseerde de voorbije dertig jaar in een indrukwekkend tempo. Waar vroeger duurzaamheid nauwelijks ter sprake kwam, zijn circulariteit, losmaakbaarheid en materiaalkeuzes vandaag vaste onderdelen van elk ontwerp. Mechanische bevestigingen winnen terrein waar vroeger bijna alles werd verkleefd. Er wordt veel bewuster nagedacht over de volledige levensduur van een dak en de impact ervan op toekomstige renovaties.

"Bureau Bouwtechniek was eigenlijk al met duurzaamheid bezig nog voor het een modewoord werd", vertelt ze. "Niet omdat iemand dat oplegde, maar omdat duurzaam bouwen voor ons gewoon betekende dat je iets maakt dat lang meegaat."

Ook de samenwerking tussen ontwerpers en uitvoerders evolueerde sterk. Freya is een uitgesproken voorstander van bouwteamprojecten, waarbij

opdrachtgever, ontwerpers en aannemers al in een vroeg stadium samen rond de tafel zitten.

"Ik vind het veel interessanter om samen naar een moeilijk detail te kijken vóór iemand begint te bouwen dan achteraf te discussiëren over wie verantwoordelijk is."

Volgens haar levert die aanpak niet alleen technisch betere oplossingen op, maar ook meer wederzijds begrip. Een detail dat op papier perfect lijkt, blijkt op de werf soms onmogelijk uitvoerbaar. Door uitvoerders al tijdens de ontwerpfasen te betrekken, kunnen veel problemen worden vermeden nog vóór de eerste rol dakbaan wordt uitgerold.

"De mensen op de werf moeten het uiteindelijk realiseren. Dan moet je ook luisteren naar hun ervaring."

Dat typeert misschien nog het meest haar visie op bouwen. Goede techniek ontstaat volgens haar niet achter een computerscherm, maar in de samenwerking tussen ontwerp, praktijk en ervaring. Precies daarom blijft ze ook vandaag, na duizenden werfbezoeken en expertises, met evenveel enthousiasme het dak opgaan als dertig jaar geleden.